

UNIEKE LOCATIES, UNIEKE CONCEPTEN

Tijdelijke accommodaties zorgen
voor onderscheidende én betaalbare
evenementen

Door Edward Swier

Tijdelijke accommodaties

Het is slechts tijdelijk, maar wil wel eeuwigheidswaarde. Zeker voor toernooien, wedstrijden of evenementen die eenmalig op de kalender staan, is het zaak een onuitwisbare indruk achter te laten. Organisatoren moeten zich onderscheiden, het is allang niet meer voldoende om zomaar ergens een tribune op te bouwen. Uniek zijn, daar draait het om. Steeds vaker wordt daarom gekozen voor tijdelijke accommodaties op bijzondere plekken. Het WK beachvolleybal en de Tour de France, beide deze zomer in ons land, en ook het EK atletiek in 2016, willen zich op die manier volop in de kijker spelen. “Unieke locaties ter promotie van een evenement, je ziet het steeds vaker”, aldus Yvonne Tamminga van NOC*NSF.

Pak de evenementenkalender erbij en je ziet het meteen. Naast de jaarlijks terugkerende toernooien prijken de laatste tijd geregeld grote, unieke, eenmalige evenementen op de Nederlandse sportagenda. Het WK hockey en de WK roeien in 2014, het WK wielrennen in 2012 - het zijn maar wat voorbeelden. Dergelijke initiatieven komen meestal voort uit het hart van een specifieke sport. Maar er zit wel degelijk coördinatie achter. Onderdeel van het Olympisch Plan 2028 was een duidelijke ambitie voor het organiseren van grootschalige sportevenementen. “We wilden én willen laten zien dat Nederland daar goed in is”, aldus Yvonne Tamminga. Met het wegvallen van de ambitie om in 2028 de Olympische en Paralympische Spelen te organiseren - het nieuwe kabinet zag er geen brood in - verdween niet de behoefte sportevenementen te organiseren. Sterker nog, in het laatste regeerakkoord stond nadrukkelijk dat Nederland

ernaar moet streven om meer grote, eenmalige evenementen binnen te halen.

De kracht van sportevenementen

Tamminga, interim-projectleider bij NOC*NSF, levert advies op maat voor ieder topsportevenement. Als oprichter van *Sportiv Management en Advies* propageert ze een aanpak die ook door NOC*NSF is omarmd: ‘Eerst denken, dan doen’. Tamminga: “Bonden en organisatoren moeten vooraf goed nadenken of een evenement organisatorisch en financieel haalbaar is.” Er zijn genoeg positievelingen die het klusje wel even denken te klaren. Mooie blauwe ogen zijn evenwel niet meer voldoende om in aanmerking te komen voor een flinke subsidie van VWS. Wil je een groot sportevenement naar Nederland halen, en wil je steun van overheid en NOC*NSF, dan is een gedegen haalbaarheidsonderzoek een eerste vereiste. Met de databank ‘Modelaanpak Evenementen’ van NOC*NSF hebben organisa-

toren een handvat om zo snel en adequaat mogelijk aan de slag te kunnen. En te leren van eventuele knelpunten bij andere organisaties. Waar jaarlijkse evenementen als het ABN AMRO-toernooi, Indoor Brabant, de marathons van Amsterdam en Rotterdam, de Amstel Gold Race, de TT in Assen hun eigen draaiboeken telkens kunnen 'bijpunten', is de planning en organisatie van een eenmalig sporttoernooi, op een tijdelijke accommodatie, vanzelfsprekend een monsterklus. Inmiddels maken al zo'n 150 Nederlandse toernooi- en evenementorganisaties gebruik van de databank. "Het wiel hoeft natuurlijk niet steeds opnieuw te worden uitgevonden." Deze bundeling van krachten moet Nederland in de toekomst een voorsprong geven. Tamminga: "Het maakt het bijvoorbeeld mogelijk om, nog voor je het bidprocedure ingaat, te zien hoe anderen het hebben aangepakt." Maar er kan ook worden gecheckt op welke supportersstromen je bij je evenement moet rekenen, welke materialen voor de (tijdelijke) accommodaties kunnen worden gebruikt etc. Wie in aanmerking wil komen voor subsidie - de maximale bijdrage van de overheid aan een eenmalig evenement bedraagt 2,5 miljoen euro - dient zich te melden bij de netwerkorganisatie 'De kracht van sportevenementen'. Daarin zijn, onder voorzitterschap van Harry Been, het ministerie van VWS, NOC*NSF, de G5 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Eindhoven en Utrecht) en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen verenigd. Er wordt door 'De kracht van sportevenementen' vooral ingezet op internationale, eenmalige evenementen. "Die worden boven het maaiveld uitgetrokken." Door de mensen achter het Olympisch Plan werd in 2009 een lijst opgesteld waarop alle toernooien stonden die de sportbonden in Nederland zouden willen houden. Daaruit kwam een lijst met liefst 133 evenementen, variërend van

“ DAT DRIJVENDE STADION OP DE HOFVIJVER GAAT STRAKS DE HELE WERELD OVER”

het WK zwemmen en het WK voetbal tot, bijvoorbeeld, een EK bowlen. De Kracht van Sportevenementen houdt vanzelfsprekend niemand tegen als hij of zij op een bepaalde datum een eenmalig, groots evenement wil organiseren, maar tracht één en ander wel te coördineren. Tamminga: "In het verleden hebben twee steden (Rotterdam en Utrecht, ES) elkaar wel beconcurrerd bij het binnenhalen van de Tour de France. Steden en organisatoren binnen de netwerkorganisatie stemmen de zaken steeds beter op elkaar af. Zodoende worden de kansen voor Nederland alleen maar vergroot. Het is zaak dat we met z'n allen over het eigenbelang heen stappen,

zien dat er een gezamenlijk belang is. " Het is niet altijd te sturen. In 2015 springt een drietal evenementen in het oog: het WK beachvolleybal, de Tourstart in Utrecht en het EK volleybal. Voor 2016 staat onder meer de EK atletiek op de rol, op de Topevenementenkalender van 2017 zijn nu reeds de GrandFinal triatlon én het EK voetbal voor vrouwen ingepland. De eerste twee sportevenementen uit dit rijtje 'concurreren' echter qua data. Het slotweekeinde van het WK beachvolleybal (26 juni-5 juli) valt precies samen met het Grand Départ van de Tour de France in Utrecht. Er viel niet aan te ontkomen, de internationale kalenders van die sporten stonden allang vast.

Tijdelijke accommodaties

Het WK Beachvolleybal: eyecatcher

Voor zowel het WK Beachvolleybal als de start van de Tour de France 2015 geldt: zelden zijn in Nederland grotere inspanningen getoond om een evenement aan te kleden. De Ronde van Frankrijk brengt jaarlijks zelfs wereldstad Parijs tot stilstand, en ook Utrecht zal volledig in de

“Dat drijvende stadion op de Hofvijver gaat straks de hele wereld over.”

TIG heeft sinds 2011 ervaring met beachvolleybal, het bedrijf organiseert de GrandSlam op het strand bij Scheveningen. Daar staat men al garant voor spektakel, maar het WK is echt van een andere

kantoren ingericht. Sporters kunnen er slapen. Volleybalbolwerk Apeldoorn krijgt ook een stadionnetje. En dan is er nog dat ene drijvende complex in Den Haag, de beachvolleybalhoofdstad van Nederland.

Markensteijns olympische ervaringen in Londen - waar de Horse Guards Parade als dé blikvanger fungeerde - gaf het laatste duwtje voor de locatiekeuze in Nederland. “Dat was al de vervolmaking van een traditie. Beachvolleybal is vaak op mooie locaties. Dat gaf de doorslag om in Den Haag te zoeken naar een uniek plekje.” Aanvankelijk wilde TIG zelfs een spraakmakend stadion voor de Nederlandse kust aanleggen. “We dachten echt dat we dat zouden kunnen realiseren en kwamen er ook ver mee. We hebben menigmaal met Rijkswaterstaat, ministeries, marktleders uit de offshore en stadionbouw om tafel gezeten. Maar uiteindelijk liepen we er tegenaan dat we niet precies wisten hoe we zaken als stroming en deining moesten opvangen.” Toch werd het idee voor een drijvend stadion niet helemaal losgelaten. “Op zoek naar een speelplek in het hart van de Haagse binnenstad bleek eigenlijk alleen de Hofvijver open ruimte te bieden. Daar kwam alsnog alles samen en konden we onze kennis van bouwen op water gebruiken.” Het is een uniek concept. “Er zijn veel mensen geweest die ons smalend aankeken toen we het over ons drijvende stadion hadden. Die dachten dat het ons nooit ging lukken. “

“DE STAD IS HET DECOR, DE TOUR DE HOOFDROLSPELER”

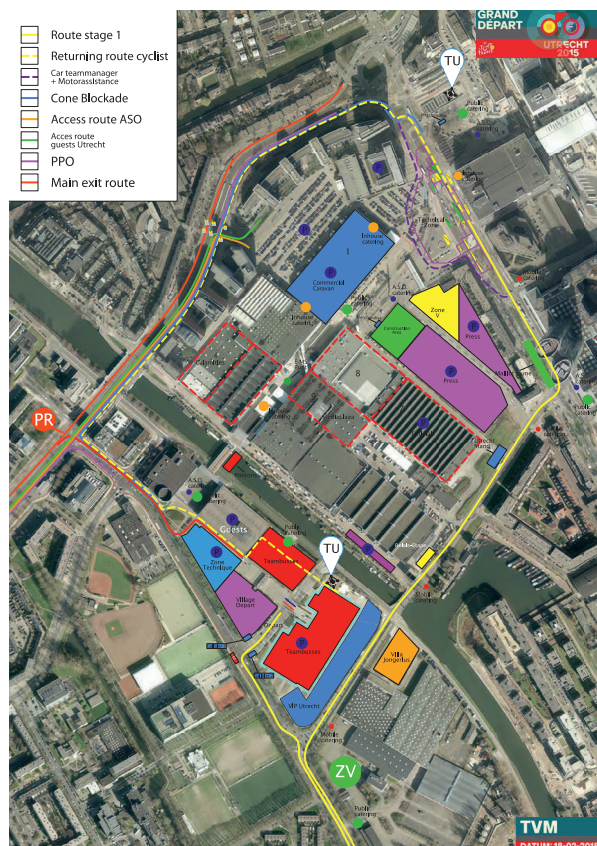
ban zijn van het peloton. En ook aan de WK beachvolleybal zal moeilijk te ontsnappen zijn. Dat toernooi vindt plaats op vier unieke locaties in Nederland. De NeVoBo en organisator TIG Sports hebben het zichzelf bepaald niet makkelijk gemaakt. De tijdelijke accommodaties komen op A-locaties. Het evenement belooft, vanwege de spectaculaire beelden die het zal opleveren, een eyecatcher voor Nederland Organisatieland te worden. TIG Sports-directeur Niels Markensteijn tilde met zijn mensen vorig jaar het WK hockey al naar een ander niveau. Met het WK beachvolleybal is hij hetzelfde van plan. “Het WK beachvolleybal wordt een echte showcase voor Nederland Evenementenland”, aldus Markensteijn.

orde. Bovendien was al snel duidelijk dat het moeilijk zou zijn om drommen mensen naar Scheveningen te trekken. En TIG wil hoe dan ook lege tribunes voorkomen. Een succesvol evenement valt of staat bij volle tribunes. Liever minder plaatsen dan grote lege vlakken. Markensteijn: “Als je de finale van het WK van 2011, in Rome, terugkijkt op internet, krijg je kippenvel. Tien- vijftienduizend man, volgepakte tribunes in het Stadio Olimpico. Maar wij waren eerder die week al in Rome. Toen zat het bij lange na niet vol, bij de voorrondes zat vrijwel niemand. Driekwart van het toernooi werd op lege bijvelden gespeeld, hetgeen een WK onwaardig is.”

Met name de speellocaties in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam vallen op. Op de plek waar doorgaans toeristen de duiven voeren, de Dam in Amsterdam, komt een stadion. Met het Paleis op de achtergrond. Hier wordt overigens al jaarlijks een beachvolleybalevenement gehouden. In Rotterdam zullen de velden langs de Maas worden aangelegd, naast de majestueuze SS Rotterdam. Op het oude stoomschip van de Holland-Amerikalijn worden onder meer de persfaciliteiten en organisatie-

De locaties zijn van levensbelang voor de uitstraling, dus doet TIG veel aan de aankleding - beachvolleybal is een sport die zich bij uitstek leent voor entertainment voor, na en tijdens de wedstrijden. Maar de sport staat op nummer één. “Topsport, dat is het allerbelangrijkste. Alles wat je er omheen bedenkt, wat je rond het veld opbouwt, waar je gaat spelen - het is allemaal ondersteunend

aan de sport. Op het moment dat het entertainment het overneemt, dan sla je door. Je moet de balans goed bewaken.”

Grand Départ: de stad als decor

Het finaleweekende van het WK beachvolleybal overlapt dus de start van de Tour de France in Utrecht, op 4 juli. Wie die wielerveerter al eens van dichtbij meemaakte, weet welk een logistieke operatie de Domstad te wachten staat. Ron Looy is, als manager Techniek, Veiligheid en Mobiliteit, binnen de organisatie spin in het web. Maar vraag hem niet naar de exacte oppervlakte die nodig is voor het herbergen van de Tourkaravaan. “Dan praat je over ettelijke tienduizenden vierkante meters. Ik weet niet eens of het al ooit precies is uitgerekend.” Voor het Village Départ, een luxe hospitalityruimte, is alleen al 4000 m² nodig. De ontvangst-, jury- en commentaarwagens die het Nederlandse Movico -

al jaren partner van de Tour de France - langs de streep plaatst, vragen ook heel wat meters. De Boer Tenten mag de overige benodigde tijdelijke onderkomens bouwen. Door te kiezen voor een openingstijldit van 13,7 kilometer denkt de organisatie de mensenstroom over de hele stad te kunnen verdelen, en ophopingen van publiek bij de eindstreep te voorkomen. “Het was in onze optiek dé manier om meer ruimte te creëren.” De historische binnenstad wordt goeddeels gemeden. “Anders was het een te span-

nend verhaal geworden.” Utrecht prijst zich gelukkig dat veel van de (rand)activiteiten op het immense Jaarbeurscomplex kunnen worden ingepland. Daar is plek zat. Looy: “Dat is onze grote mazzel.” Terwijl binnen onder meer de permanence en het perscentrum gevestigd zullen zijn, worden de parkeerplaatsen gebruikt voor de Zone Technique, met alle tv-wagens. Ook de honderden auto’s van Tourvolgers krijgen hier een plekje. Naast de 350 officiële voertuigen van de ASO, volgen er zo’n 350 gastenwagens, ettelijke honderden persauto’s, een tiental voertuigen per ploeg en natuurlijk de spectaculaire reclamekaravaan. Tourorganisator ASO geeft het je allemaal, letterlijk, op een briefje. “Ik ervaar het nog steeds als een samenspel, maar het klopt dat ASO een product levert dat in jouw stad geïntegreerd moet worden. Wij richten de balzaal in, en ASO

maakt daar zijn dansje.” De stad is het decor, de Tour de hoofdrolspeler. Het klinkt haast negatief, maar dat is Looy geenszins. “ASO is als een geoliede machine. Ik heb zelf meegemaakt hoe op een berg waar verder niks was, alles werd opgebouwd. Toen wist ik: als het hier lukt, dan kan het in Utrecht zeker.” Nederland kreeg reeds vijf keer eerder de Tourstart. Amsterdam was in 1954 de eerste, Rotterdam in 2010 de laatste. De ervaringen die Rotterdam destijds opdeed, werden broederlijk gedeeld. Looy kon bovendien terugvallen op menig ander draaiboek. En gaf meermalen zijn ogen en oren de kost in de Tour. Bovendien heeft Utrecht ervaring met de aankomst van een etappe uit de Giro d’Italia. “Maar bij een Tourstart komt veel extra dynamiek vrij, het genereert aandacht in het kwadraat. Je merkt opeens ook dat iedereen er iets van wil en moet vinden. Dat hoort erbij.” Het is een delicate zaak. De bewoners van Utrecht ‘genieten’ in alle opzichten ‘mee’. Wie niets heeft met sport, met wielrennen of Hollandpromotie in het bijzonder, zal allicht geërgerd kennis nemen van de voorgenomen verkeersmaatregelen. Looy: “Zo rigide als ze in Frankrijk de boel afsluiten, zullen wij het niet doen. Op maandag en dinsdag zal er nog niet veel te merken zijn, op woensdag en donderdag wordt de finishstraat opgebouwd. En van vrijdag tot en met zondag gaat er natuurlijk wel een aantal wegen dicht. Met name zaterdag zal Utrecht een andere stad zijn dan in de rest van het jaar.” Op termijn, zegt Looy, zal elke Utrechter er van profiteren. “Er komt een mobiliteitsplan, waarin alles tegen het licht wordt gehouden. Om de renners vrij baan te geven gaan obstakels weg, verdwijnen paaltjes. Het kan goed zijn dat die ook niet meer terugkomen.” De draaiboeken van het Grand Départ in Den Bosch (1996) waren, erkent Looy, allang niet meer bruikbaar. Het evenement is zoveel groter geworden. “Maar

“

BIJ HET EK ATLETIEK 2016 KOMT EEN TIJDELIJKE ACCOMMODATIE OP HET MUSEUMPLEIN VOOR HET SPEERWERPEN”

verder uitdijen doet de Tour niet meer. Ik heb zelfs het idee dat ze alweer naar een wat compacter concept toegaan. Dat moet ook wel, als je zoals ASO doet in het centrum van een stad wilt finishen. Als het nog groter wordt, ben je genoodzaakt om steeds verder buiten de stad, op een bedrijventerrein, te finishen.”

Europese Spelen 2019

Voor de EK volleybal (26 september-4 oktober 2015) en de EK atletiek (6-10 juli 2016) wordt gebruik gemaakt van reeds bestaande accommodaties. Maar dat wil niet zeggen dat er dan morgen gesport kan worden. Integendeel. Momenteel wordt in het Olympisch Stadion bijvoorbeeld een nieuwe atletiekbaan aangelegd. Zowel de ondergrond als topvloer worden vervangen. De accommodatie wordt, zo heet het dan, EK-waardig gemaakt. Tamminga: “De baan zal in april klaar zijn, zodat er al een jaar voor het EK gebruik van gemaakt kan worden.” Op het Museumplein komt een tijdelijke wedstrijdaccommodatie, daar vindt onder meer het speerwerpen plaats. Achter het Olympisch Stadion ligt nog een atle-

tielbaan, die voor de warming-up wordt gebruikt, en een upgrade zal krijgen. Ook de Sporthallen Zuid zullen worden benut. Ook bij de eventuele kandidatuur van Nederland voor de Europese Spelen in 2019 zal worden ingezet op zoveel mogelijk gebruikmaken van bestaande locaties. Veel van deze hallen, sportzalen of arena's kunnen echter voor heel andere doeleinden worden gebruikt dan normaal. Een Davis-cup-ontmoeting in de Ziggo Dome, een Fedcup-duel op gravel op het middenterrein van de Omnisport-wielerpiste in Apeldoorn, of zelfs een ijsbaan, de Coolste van Nederland zelfs, in het Olympisch Stadion. Het komt erop aan origineel te denken. Bij de bouw van de Ziggo Dome is destijds zelfs al rekening gehouden met de eventuele komst van de WK kortebaanswemmen naar Amsterdam. Er is een extra stevige fundering gelegd. Waarom zou je voor een zwembad kiezen, als je ook gewoon een enorme bak water in een evenementenhal kunt plaatsens? Niks is te gek.

Olympische basketbalhal toch niet naar Rio verscheept

Het idee alleen al was de toewijzing van de Olympische Spelen aan Londen waard. De Britten maakten in aanloop naar 2012 goede sier met een aantal tijdelijke accommodaties. Het toppunt van recycling had de basketbalhal moeten worden. De plannen om het hele gevaarte naar Rio de Janeiro te verscheppen liepen echter vast. Het heeft niettemin wel voor een verandering in denken gezorgd. Steeds meer organisaties maken voor hun nieuwe, innoverende, verrassende en/of originele evenement gebruik van een reeds bestaande sportaccommodatie. Of er wordt iets neergezet dat elders makkelijk weer opnieuw is te gebruiken. Het verscheppen van de olympische basketbalhal, een gevaarte dat zo'n vijftig miljoen euro had gekost, bleek simpelweg te duur. Bouwer Barr Construction had zich weliswaar ertoe verplicht een nieuwe bestemming voor de hal te vinden, maar bleek slechts in staat om de staalconstructie en de overkapping van geotextiel te verscheppen. De Brazilianen werd aangeraden zelf tribunes en een speelvloer aan te schaffen. Het rekensommetje dat ze in Rio maakten, leerde dat het zo goedkoper was zelf iets te bouwen. Weg olympische samenwerking, weg droomproject. Het wil overigens niet zeggen dat de hal in Londen is blijven staan. Het Olympisch Park in Londen onderging na de Olympische Spelen én de Paralympics een grondige 'renovatie'. Het Olympisch Dorp wordt nu bewoond en in het groen eromheen is het goed toeven. De wielerbaan, een architectonisch hoogstandje, staat prachtig in dat decor, maar de basketbalhal had de allure van een blokkendoos en is gesloopt. Barr Construction zegt overigens dat drie jaar na dato wel voldaan is aan de opdracht om tweederde van de materialen her te gebruiken. Diverse bouwprojecten – goeddeels van sportief karakter – in Groot-Brittannië hebben uiteindelijk schroefjes, moertjes, staalconstructies of 'tentzeil' met olympische historie gekregen. Van het olympische zwembad werden bijvoorbeeld de tribunes, die als 'vleugels' aan het gebouw vastzaten, afgehaald en elders hergebruikt. Twee vliegen in één klap: door dat hergebruik ontstond tevens een zwemstadion dat nu bruikbaar is voor het grote publiek.